

УДК 342.9

ІВАНОВ І.І.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

У статті визначені критерії оцінки ефективності реалізації державної митної політики в Україні. В якості таких критеріїв пропонується використати результати аналізу стану реалізації митної політики з позиції погляду на неї, як на складову державної політики (інституційні критерії), частини економічної політики і її результатів (економічні критерії) та підґрунтя для функціонування митної справи (функціональні критерії). Ці критерії утворюють певну систему збирання інформації, яка має бути використана у разі вдосконалення реалізації державної митної політики в Україні як засобу забезпечення її економічної безпеки.

Ключові слова: державне управління, державна політика, економічна політика, митна політика, реалізація митної політики, економічна безпека держави.

В статье определены критерии оценки эффективности реализации государственной таможенной политики в Украине. В качестве таких критериев предлагается использовать результаты анализа состояния реализации таможенной политики с позиции взгляда на нее, как на составляющую государственной политики (институциональные критерии), части экономической политики и ее результатов (экономические критерии) и основу для функционирования таможенного дела (функциональные критерии). Эти критерии образуют определенную систему сбора информации, которая должна быть использована при совершенствовании реализации государственной таможенной политики в Украине как средства обеспечения ее экономической безопасности.

Ключевые слова: государственное управление, государственная политика, экономическая политика, таможенная политика, реализация таможенной политики, экономическая безопасность государства.

The article defines the criteria for assessing the effectiveness of the implementation of the state customs policy in Ukraine. As such criteria it is proposed to use the results of the analysis of the state of customs policy implementation from the viewpoint of it as a component of the state policy (institutional criteria), part of the economic policy and its results (economic criteria), and the basis for the functioning of the customs business (functional criteria). These criteria form a specific system for collecting information that should be used to improve the implementation of the state customs policy in Ukraine as a means of ensuring its economic security.

Key words: state administration, state policy, economic policy, customs policy, implementation of customs policy, economic security of the state.

Постанова проблеми. Однією зі сфер державного управління є економічна безпека нашої держави, забезпечення якої є однією з найважливіших її функцій (ст. 17 Конституції України). Але її забезпечення неможливе без формування належної економічної основи країни, яка утворюється завдяки реалізації бюджетної, фінансової, податкової, а також митної політики держави. Остання дедалі більше набуває неабиякого значення, особливо в умовах поглиблення процесів євроінтеграції та глобалізації світової економіки, активним учасником яких є Україна. Саме тому питання її формування та реалізації є одними з актуальних у сучасному державному управлінні. Окремим аспектом державної митної політики в Україні є проблематика оцінки ефективності її реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як свідчить аналіз наукової літератури, митна політика України взагалі, а також різні аспекти її прояву та заходи з її реалізації, завжди були в центрі уваги науковців та практиків. Цим питанням присвячено роботи, зокрема, таких вчених, як І.Г. Бережнюка, Є.В. Додіна, О.М. Кисельової, С.В. Ківалова, В.Я. Настюка, Д.В. Приймаченка, П.В. Пашка, П.Я. Пісного, В.В. Ченцова, Р.Б. Шишки, М.Г. Шульги, О.Х. Юлдашева та ін. Завдяки цьому маємо наразі доволі змістовне опрацювання основних питань теорії та практики митної справи. Однак останні зміни у соціально-економічній системі держави істотно вплинули на чинне законодавство, зокрема в частині, що регулює сферу митних правовідносин. Все це обумовлює потребу у продовженні наукових досліджень відповідних аспектів формування та реалізації цього напрямку державного управління.

Невирішені раніше проблеми. Щодо оцінки ефективності реалізації державної митної політики, то це питання лише частково виступає предметом наукових досліджень. Так, звернута увага на те, що в Україні бракує фундаментальних досліджень категорійного апарату поняття «митна справа», «митна політика», визначення системи показників, які характеризують стан реалізації митної політики та митної справи [1, с. 13]. Тому питанням, яке необхідно обрати предметом дослідження, є питання визначення показників, які здатні надати об'єктивну характеристику стану ефективності реалізації державної митної політики як основи здійснення митної справи в Україні.

Мета статті полягає у визначенні системи критеріїв оцінки ефективності реалізації державної митної політики в Україні.

Виклад основного матеріалу. В умовах сьогодення, тих перетворень у сфері національної та світової економіки, питання ефективного здійснення митної політики держави виходять на перший план у державному управлінні. Як відзначають П.В. Пашко, П.Я. Пісної, від митної політики багато в чому залежить досягнення фінансової стабільності у державі, стимулювання залучення іноземних інвестицій у національне виробництво [2, с. 78]. Саме тому її формування, розроблення та належне виконання є першочерговими завданнями уповноважених на її реалізацію органів держави. Однак поряд із цими заходами самостійного значення набуває питання встановлення ефективності здійснення митної політики. Тому для досягнення мети статті доцільно з'ясувати витоки цього явища та сферу його реалізації і на цій підставі визначити систему критеріїв оцінки ефективності її реалізації як з позиції відповідності митної політики її основи, так і засобам її реалізації. Те, що це має бути саме система критеріїв звернуто увагу О.М. Кисельовою, яка зазначає, що визначення ефективності митної справи характеризується значною кількістю критеріїв, якісних та кількісних показників, які в процесі їх оцінювання, дозволять встановити рівень ефективності управління об'єктом [1, с. 15].

Щодо характеристики митної політики держави, то як відзначає Д.В. Приймаченко, вона є невід'ємною складовою частиною державної політики [3, с. 9]. Своєю чергою ст. 5 Митного кодексу України характеризує державну митну політику як складову частину державної економічної політики. А щодо форми її реалізації, то як зауважує В.Я. Настюк, одним із засобів реалізації митної політики держави є здійснення митної справи [4, с. 11], що і було закріплено у ст. 7 Митного кодексу України. Таким чином, можна вказати на певний понятійний ланцюг, що сприятиме з'ясуванню організаційно-правової природи митної політики, а також встановленню її взаємозв'язків з іншими явищами, які виникають у результаті її здійснення. Вважаємо, що має йтися про такий зв'язок: державна політика – державна економічна політика – митна політика держави – митна справа. І у цьому зв'язку митна політика держави, як явище похідне від державної економічної політики та державної політики взагалі, враховуючи діалектичний зв'язок загального, особливого, одиничного, в певній частині наслідують їхні властивості та ознаки, а отже, має відповідати їм, а своє втілення знаходить у митній справі. На цій підставі ми пропонуємо формувати відповідні критерії оцінки ефективності митної політики держави. Так, встановлення прояву властивостей та ознак, тобто відповідності, наприклад, державній політиці, під час формування і розроблення митної політики дозволяє характеризувати її як таку, що відповідає своїй першооснові та здатна досягти відповідних завдань її реалізації як елемент державної політики. Своєю чергою, досліджуючи стан функціонування митної справи в країні, ми отримуємо дані про фактичні результати реалізації митної політики як її основи. Погодимось із думкою О.М. Кисельової, що з позиції оцінювання митної справи та враховуючи її багатofункціональність, це поняття варто віднести до групи складних, багаторівневих понять, а критеріями оцінювання можуть бути стан митної безпеки держави, ефективність роботи структур, причетних до здійснення митної справи, стан зовнішньо-торговельної політики [1, с. 14]. Наведене повністю стосується

митної політики держави. Розглянемо наведене щодо взаємозв'язку критеріїв оцінки ефективності реалізації митної політики із вказаними явищами.

Так, під державною політикою розуміють сукупність ціннісних цілей, державно-управлінських заходів, рішень і дій, порядок реалізації державно-політичних рішень (цілей) і системи державного управління розвитком країни [5, с. 8]. Із такою позицією ми згодні, адже наведене визначення характеризує це явище як певну ідеологічну засаду (сукупність ціннісних цілей), організаційне підґрунтя (сукупність державно-управлінських заходів, рішень, дій) та методологічну підставу (порядок реалізації державно-політичних рішень і систему державного управління) виконання державою її функцій. Щодо митної політики, то виділені у понятті «державна політика» характеристики мають віднайти свої відображення і у її змісті, як різновиду останньої. Відбиття митною політикою держави цих рис можна вважати критеріями оцінки потенційної ефективності її реалізації. Зокрема вказується, що підходи до встановлення критеріїв ефективності мають будуватись, виходячи з поставлених перед системою цілей, мети та завдань [1, с. 11].

Як вважається, і це стосується насамперед ціннісних цілей митної політики держави, вона має забезпечити реалізацію в економічному просторі країни сучасної ідеології демократичної, соціальної, правової держави з ринковою економікою. Тобто, ефективність реалізації державної митної політики можна оцінити за показниками, які якраз і мають бути притаманні розвиненим демократичним країнам з ринковою економікою. Зокрема це загальновідомі незалежні рейтинги. Наприклад, за даними інтернет-видання «Українська правда» наша країна за період 2016–2017 років посіла наступні місця у таких рейтингах: 1) індекс економічної свободи (Index of Economy Freedom) за 2016: 166-е місце із 180; 2) індекс конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index (WEF) за 2017: 81-е місце із 137; 4) індекс легкості ведення бізнесу (Easy of Doing Business) за 2017: 76-е місце із 190; 5) рейтинг податкового навантаження (Paying taxes ranking) за 2016: 84-е місце із 190; 7) індекс сприйняття корупції (Corruption perception index) за 2016: 131-е місце із 176 [6]. Отже, ці індекси та рейтинги за умови детального аналізу їх обґрунтування можна використати як критерії оцінки ефективності реалізації митної політики країни.

Так само можна оцінити і відповідність державно-управлінських заходів, рішень і дій у сфері митної політики сучасним уявленням про характер та форми здійснення державного управління. З цього приводу зауважується, що нинішній час змінює відносини між державою і ринковою економікою, приводячи до змін ролі держави у сфері підприємництва, що полягає у створенні організаційно-правових передумов, необхідних для впорядкованої й ефективної економічної діяльності суспільства [7, с. 73]. Отже, здатність митної політики держави до створення організаційно-правових передумов для впорядкованого й ефективного здійснення митної справи як різновиду економічної діяльності, що відповідають сучасним умовам та здатні сприяти ефективній економічній діяльності у цій сфері, можна вважати критерієм оцінки ефективності цієї політики.

Також з аналізу визначення державної політики як основи митної політики держави варто вказати ще на один критерій оцінки ефективності її реалізації в Україні. Йдеться про діючу систему державного управління, зокрема і в митній сфері. Це стосується закріплення в межах митної політики сучасної системи організації та здійснення державного управління розвитком митної справи та діяльністю уповноважених органів держави, які забезпечують реалізацію вказаної політики та здійснення цієї справи. Відповідно в змісті самої митної політики мають віднаходити своє відображення сучасні концепції діяльності держави, її органів та недержавного сектору економіки, в сфері правовідносин, які врегульовані нормами митного права України. Тобто, критерієм оцінки митної політики держави варто вважати включення до її змісту, а також послідовне здійснення сучасних форм та методів реалізації державно-політичних рішень у цій сфері і створення системи державного управління митною справою. Так, щодо вектору реалізації державно-управлінських реформ вказується, що їх ключовою метою є перехід від адміністративного управління до складної єдності організаційно-адміністративного, інформаційно-аналітичного, соціально-сервісного і публічно-комунікативного управління [8, с. 19]. І ці сучасні форми державного управління мають знайти своє відображення у змісті митної політики держави. Підтвердження відповідності наявної в державі практики управління митною справою сучасним формам та методам державного управління варто вважати самостійним критерієм оцінювання ефективності митної політики держави в цілому. Д.В. Приймаченко щодо кореляції форм та методів державного управління з ефективністю реалізації митної політики держави вказує, що в сучасних умовах актуальними є питання вдосконалення механізмів стратегічного планування та управління митною службою, де ця діяльність обумовлена потребою ефективної реалізації

митної політики держави [3, с. 76, 78]. Тобто, реалізація в її змісті сучасних форм державного управління розвитком митної справи є стратегічним завданням цього напрямку забезпечення економічної безпеки держави. А їх врахування чи неврахування під час формування, реалізації державної митної політики вважаємо можливим віднести до критеріїв оцінки її ефективності.

Вказані критерії характеризуємо як інституційні, адже вони дають уявлення про відповідність досліджуваної політики стану розвитку України як демократичної, соціальної, правової держави. Ці критерії носять оцінний характер і визначають потенційну здатність митної політики виконати її призначення як чинника забезпечення економічної безпеки держави. З цього приводу вказано, що під час здійснення митної справи визначальним її моментом є захист суверенітету України, її економічних інтересів [9, с. 24]. Засобом оцінювання є співставлення цілей митної політики, рішень і дій з її реалізації та системи державного управління митною справою із наявними ефективними зразками державної політики в споріднених галузях економіки; аналогічними явищами у сфері державного управління країн з перехідною економікою.

У дослідженні також було зазначено, що митна політика держави є складовою частиною державної економічної політики, а тому може бути оцінена і з позиції її реалізації як похідного від цієї політики явища. Так, Д.В. Приймаченко вказує, що митна політика, як відображення здійснюваної в державі економічної політики, є засобом реалізації останньої, адже від результатів реалізації митної політики значною мірою залежить і те, які корективи змушена вносити держава в свою економічну політику, і навпаки [3, с. 31]. Тому існування між цими політиками стійкого взаємозв'язку та взаємного впливу знаходить своє відображення зокрема і у можливості оцінити ефективність реалізації митної політики держави крізь призму економічної політики та економіки взагалі. Така можливість також пояснюється тим, що сучасна ринкова інфраструктура у своєму складі має таку підсистему як митна, яка відноситься до державно-регулятивних підсистем [10, с. 98].

Щодо поняття «економічна політика держави», то її визначають як форму реалізації державою власної суверенної економічної влади, що організаційно інституціалізована як особливий тип діяльності, який полягає у застосуванні державного впливу на економічні відносини, на макроекономічні властивості ринкової рівноваги, шляхом корекції змісту правового господарського порядку, з метою досягнення програмно визначених властивостей функціонування національної економічної системи, забезпечення економічного народовладдя та суверенітету України [11, с. 217]. Погоджуючись із цією характеристикою, зазначимо вкрай важливу рису економічної, а відповідно і митної політики держави. Це їх спрямованість на «забезпечення економічного народовладдя та суверенітету України», або іншими словами економічної безпеки держави як «програмно визначених властивостей» реалізації цих різновидів державної політики. Вважаємо, що спрямованість митної політики на її забезпечення, а також створення для цього відповідних підстав варто виділити в окремий критерій оцінки її ефективності, адже фактично це найголовніше завдання будь-якого елемента реалізації політики держави, що має економічну природу.

Вказуючи на економічні витоки митної політики держави, зауважимо, що її реалізація може бути описана (оцінена) за допомогою засобів економічної теорії. Щодо можливості такого погляду, то у літературі вказується, що поняття «ефективність митної справи» – це складне, багатопланове поняття, яке відображає економічні відносини, що склались на різних рівнях управління [1, с. 15]. Як відомо, більшість явищ, які мають економічну природу та носять характер виробничого процесу, можна оцінити з позиції їх економічної ефективності. Під останньою розуміють співвідношення витрат і результатів виробництва, тобто зв'язок між кількістю використаних у процесі виробництва ресурсів та отриманою в результаті кількістю продукту [10, с. 41]. І зокрема таким явищем, яке має ознаки виробничого процесу, варто вважати основний засіб реалізації митної політики держави, її найбільш наочну форму прояву – митну справу. Саме тому серед фахівців отримали своє визнання підходи до оцінки митної справи саме із використанням показників економічної ефективності [12, с. 59–61]. Наприклад, вказується, що кількісний підхід спирається на розгляд митної справи як виробничої діяльності, пов'язаної з наданням послуг з митного оформлення і контролю, де в основу цього підходу покладено зіставлення результату і витрат, а показником є відношення загальних доходів митної служби до загальних фондів, або питома сума перерахувань до бюджету з розрахунку на одного працюючого [13, с. 284]. Але результати такої оцінки носять умовний характер, адже його можна застосовувати тільки тоді, коли між результатами і витратами існує пряма залежність, яку можна формалізувати і кількісно виміряти, але обсяги митних перерахувань залежать, насамперед, від макроекономічних факторів, що перебувають за межами безпосереднього впливу митних органів [14, с. 3]. Тому цей критерій

оцінки державної митної політики має застосовуватися з урахуванням макроекономічних факторів, які діють на момент проведення оцінки.

Іншим показником ефективності реалізації митної політики держави, як явища в сфері економіки, є можливість опосередкованого використання показників, які характеризують макроекономічні процеси в країні, адже, як зазначено в літературі, митна політика держави забезпечує вирішення економіко-регулятивних та фіскальних завдань [4, с. 29]. Щодо цих показників, то вказується, що ця сукупність взаємопов'язаних макроекономічних даних утворює певну систему і дає можливість за допомогою їх аналізу та порівняння дослідити багато важливих сторін і пропорцій національної економіки [10, с. 238]. Отже, аналіз динаміки вказаних економічних даних держави за прямими (збільшення надходжень до бюджету, зростання чистого експорту, різниця між експортом та імпортом, зростання ВВП) та непрямими (поліпшення добробуту населення, посилення інвестиційної активності, розширення географії економічних контактів національних виробників тощо) показниками дозволяє робити висновки щодо ефективності реалізації митної політики держави.

Ще одним критерієм оцінки ефективності реалізації державної митної політики, як складової економічної політики, можна виділити фактор, який характеризує її як особливий тип діяльності щодо застосування державного впливу на економічні відносини, господарський порядок [11, с. 217], тобто засіб впливу на розвиток економічного середовища в країні. Як відомо, митна політика держави завдяки відповідній системі методів державного регулювання у цій сфері (адміністративні, економічні, тарифні та нетарифні) здатна чинити вплив на зміст, структуру та динаміку внутрішніх та зовнішніх економічних відносин. Наприклад, відзначається, що, аналізуючи механізм формування та реалізації митної політики, варто вказати на те, що на етапі її формування суспільні уявлення про митне регулювання та митну справу у взаємозв'язку з економічними інтересами і цілями держави впливають на визначення орієнтирів (рамкових стандартів) митного регулювання [15, с. 70]. І оцінювання цих стандартів, за якими завдяки реалізації державної митної політики здійснюється регулювання митних відносин, має проводитися з позицій, по-перше, здатності цієї політики ефективно впливати на розвиток внутрішніх та зовнішніх економічних відносин у державі, а по-друге, виваженої реалізації у її змісті двох основних підходів держави до регулювання економічних відносин – фритредерства та протекціонізму. Отримані результати дають уявлення про державну політику як про ефективний або неефективний засіб розвитку господарських відносин. Ці результати можуть служити критеріями оцінки ефективності реалізації державної митної політики в Україні.

Наведені критерії, враховуючи економічну їх природу, характеризуємо як економічні, адже вони дають уявлення про економічний ефект реалізації митної політики, яка формується або вже реалізується державою як чинник забезпечення економічної безпеки України.

Опрацьовуючи питання критеріїв оцінки ефективності реалізації державної митної політики в Україні, звернемо увагу на зв'язок політики із митною справою. Так, розглядаючи митну політику як передумову та організаційно-правове підґрунтя здійснення митної справи, адже остання є засобом її реалізації (ст. 7 Митного кодексу України), варто зазначити, що стан здійснення цієї практичної діяльності найбільш повно характеризує економічний та організаційний ефекти від реалізації митної політики. Таким чином, функціональним відображенням ефективності реалізації державної митної політики виступає стан здійснення в країні митної справи. Щодо обґрунтованості цієї пропозиції, то у літературі вказується, що ефективність митної політики держави в цілому забезпечується ефективністю кожної складової її механізму, який являє собою сукупність державних інституцій, задіяних у процесі формування і впровадження митної політики [16, с. 26–27]. Вивчення та аналіз результатів здійснення митної справи та функціонування відповідних органів за низкою критеріїв дасть можливість описати також і явище, що є їх першоосновою – митну політику. І на користь цього свідчить ціла низка наукових досліджень, присвячених саме питанню оцінки ефективності здійснення митної справи в Україні [1; 12; 13; 14]. Запропоновані у цих дослідженнях методики варто розглядати з точки зору можливості їх віднесення до оцінки ефективності реалізації державної митної політики в цілому.

Вказані критерії оцінки ефективності реалізації державної митної політики базуються на результатах вивчення стану функціонування митної справи в країні, а тому їх варто визначити як функціональні, адже вони дають уявлення про результат організації реалізації саме завдяки цій політиці, відповідної діяльності держави та функціонування її органів. Цей блок критеріїв оцінює організаційний ефект реалізації митної політики, характеризує стан її виконання як основи здійснення однойменної функції держави.

У контексті наведеного варто звернути увагу також на позицію, згідно з якою визначений у ст. 3 Конституції України пріоритет здійснення державної політики передбачає, що і митна політика має слугувати інтересам людини, і лише у такому ракурсі має оцінюватися діяльність усіх ланок державного механізму здійснення митної політики [17, с. 2]. І з таким підходом варто погодитися, бо він демонструє розуміння характеру реалізації державою її політики у митній сфері, який властивий саме для демократичної, соціальної, правової держави, якою є Україна. Як слушно зауважив В.Я. Настюк, шлях до успішної реалізації митої політики – це поєднання інтересів влади і громадян [4, с. 19]. Напевно, це і є одним із головних критеріїв оцінки ефективності реалізації цієї політики. Його можна охарактеризувати як соціальний критерій, який відображає задоволення реалізацією митної політики держави суб'єктів господарської діяльності.

Висновки. Узагальнюючи наведене у статті, зазначимо наступне:

– встановлення ефективності реалізації державної митної політики має бути засноване на відповідних критеріях, які здатні повно та всебічно охарактеризувати як державну митну політику, так і сприяти отриманню об'єктивних результатів оцінки стану її реалізації;

– оцінку державної митної політики варто проводити за допомогою системи критеріїв, що дозволяє отримати комплексну характеристику реального стану її здійснення, а також опрацювати заходи корегування ходу її реалізації;

– систему критеріїв оцінки ефективності реалізації державної митної політики пропонуємо поділити на такі групи: інституційні (характеризують мету та потенційну здатність митної політики виконати її призначення), економічні (визначають економічний ефект від її реалізації), функціональні (характеризують ефективність втілення цієї політики засобом її реалізації – митною справою) та соціальні (задоволення від її реалізації суб'єктів господарської діяльності);

– система критеріїв оцінки ефективності реалізації державної митної політики може використовуватися за двома напрямками: 1) під час проведення безпосереднього вивчення стану її реалізації в державі; 2) як певні критерії-еталони на етапі її розроблення, яким вона має відповідати, де такий підхід закладає основу системи якості формування та реалізації цієї політики в Україні;

– вказані критерії утворюють певну систему збирання інформації, яка має бути використана уповноваженими державними органами у вдосконаленні реалізації державної митної політики в Україні як засобу забезпечення її економічної безпеки.

Перспективними напрямками подальших наукових досліджень питання реалізації державної митної політики варто вважати проблематику шляхів удосконалення форм та методів контролю за її здійсненням.

Список використаних джерел:

1. Кисельова О.М. Теоретико-методичні основи визначення ефективності здійснення митної справи. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка. 2012. Вип. 11. С. 5–16.
2. Пашко П.В., Пісной П.Я. Митна політика та митна безпека України. Фінанси України. 2006. №1(122). С. 74–85
3. Приймаченко Д.В. Митна політика держави та її реалізація митними органами: монографія. Д.: Академія митної служби України, 2006. 332 с.
4. Настюк В.Я. Адміністративно-правові проблеми законодавчого регулювання митної справи в Україні: автореф. дис. д-ра юрид. наук. Харків, 2005. 39 с.
5. Державна політика: підручник / ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк, К.О. Ващенко, Ю.П. Сурмін та ін. К.: НАДУ, 2014. 448 с.
6. Україна в глобальних рейтингах. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/cdn/graphics/ratings/#start> (дата звернення: 28.09.2017).
7. Баклан О.В., Чабан В.П. Про окремі функції державного управління: деякі теоретико-прикладні питання. Вісник Центральної виборчої комісії. 2016. № 2. С. 70–74.
8. Попок А. Сучасні підходи до здійснення реформування державного управління: досвід зарубіжних країн. Вісник Національної академії державного управління. 2012. №2. С. 13–20.
9. Шишка Р.Б. Митне право України: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 320 с.
10. Основи економічної теорії: підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. Х.: Право, 2008. 448 с.

11. Задохайло Д. Економічна політика держави в системі правового і законодавчого забезпечення. Вісник Національної академії правових наук України. 2013. № 3. С. 214–221.
12. Бережнюк І.Г. Економічна ефективність митної справи: аналіз критеріїв оцінки. Фінанси України. 2007. № 1. С. 58–66.
13. Коляда С., Левченко Т. Підходи до оцінки ефективності митної служби: основні аспекти. Економічний аналіз. 2012. Т. 10(2). С. 284–287.
14. Архірейська Н.В. Аналіз підходів до оцінювання ефективності митної справи. Ефективна економіка. 2014. № 7. URL: [http://www.economy.nayka.com. ua/?op=1&atp; z=3176](http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&atp; z=3176) (дата звернення: 30.09.2017).
15. Митна політика та митна безпека України: монографія; за заг. ред. П.В. Пашка, І.Г. Бережнюка. Хмельницький: ПП. Мельник А.А., 2013. 338 с.
16. Ківалов С.В., Кормич Б.А. Митна політика України: підручник. Одеса: Юридична література, 2001. 256 с.
17. Дьомін Ю.М., Дьоміна С.Ю., Железняк Н.М. та ін. Митне право України: навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2009. 232 с.

УДК 351.823.1(477)

ІВАНОВА Г.С.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто адміністративно-правові форми публічного адміністрування в агропромисловому комплексі, визначено напрями реформування аграрних відносин та досліджено питання адаптації законодавства України до законодавства ЄС із зазначеної проблематики.

Ключові слова: публічне адміністрування, адміністративно-правове забезпечення агропромислового комплексу України, правові відносини в агропромисловій сфері.

В статье рассмотрены административно-правовые формы публичного администрирования в агропромышленном комплексе, определены направления реформирования аграрных отношений и исследованы вопросы адаптации законодательства Украины к законодательству ЕС по данной проблематике.

Ключевые слова: публичное администрирование, административно-правовое обеспечение агропромышленного комплекса Украины, правовые отношения в агропромышленной сфере.

The article deals with the administrative and legal forms of public administration in the agro-industrial complex, defines the directions of reforming agrarian relations and examines the adaptation of the Ukrainian legislation to the EU legislation on this issue.

Key words: public administration, administrative and legal support of the agro-industrial complex of Ukraine, legal relations in the agro-industrial sphere.

Вступ. Відповідно до Указу Президента України від 29 квітня 1998 р. за № 389/98 «Про Основні напрями розвитку агропромислового комплексу України» окреслені основні завдання у сфері агропромислового комплексу. На превеликий жаль, суттєвих змін у публічному адмініструванні АПК щодо реалізації цього істотного документа не відбулося і досі, тому нагаль-

© ІВАНОВА Г.С. – докторант кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого)